

18.1.2022

SUOSTUMUS TUTKIMUSTOIMINNAN SUORITTAMISELLE SUOMEN TALOUSVYÖHYKKEELLÄ

1 Asian vireilletulo

Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltaisena viranomaisena 24.6.2021 vastaanottanut Wpd Finland Oy:n hakemuksen (VN/17444/2021), jolla pyydetään valtioneuvoston suostumusta tutkimusten suorittamiseksi suunnitteella olevan uuden merituulivoimapuiston suunnitellulla alueella Suomen talousvyöhykkeellä.

Hakemuksessa on kuvattu hakijan ja hankekehittäjän yhteystiedot, kotipaikka ja kansalaisuus, toiminnan luonne ja tarkoitus, käytettävät menetelmät ja välineet, tutkimusaika- ja vaihetiedot sekä maantieteellinen hankealue, jolla tutkimustoimintaa tultaisiin harjoittamaan. Hakija on hakenut Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 6 §:n mukaista valtioneuvoston suostumusta sekä hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n mukaista valtioneuvoston suostumuksen välitöntä täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt hakemusta tiedoiltaan Suomen talousvyöhykkeestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1073/2004) 2 §:n mukaisena. Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimus edellyttää valtioneuvoston suostumusta.

2 Hakemukset

Wpd Finland Oy on hakenut hakemuksella:

- 1) Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (1058/2004) 6 §:n mukaista valtioneuvoston suostumusta tutkimusten suorittamiseksi hakemuksessa kuvatulla suunnitteilla olevan uuden merituulivoimapuiston suunnitellulla alueella Suomen talousvyöhykkeellä ja
- 2) päätöksen välitöntä täytäntöönpanoa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Hakija on Suomen talousvyöhykkeestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1073/2004) 2 §:ään liittyen (kuuden kuukauden määräaika hakemuksesta toiminnan alkamisajankohtaan) ministeriön pyynnöstä täydentänyt hakemustaan 17.8.2021 seuraavasti:

Uudet tutkimuskaudet ovat 1.3.2022 – 30.11.2022 sekä 1.3.2023 – 30.11.2023.

Hakija on hakenut tutkimuslupaa jäljempänä liitteessä 2 esitetylle tutkimusalueelle siten, että se olisi voimassa myöntämispäivästä lukien 30.11.2023 asti.

3 Hakemuksen perusteet

3.1 Valtioneuvoston suostumus

Wpd Finland Oy on vuonna 2007 perustettu yhtiö, jonka pääasiallinen toiminta on tuulipuistojen projektikehitys, rahoitus, rakentaminen ja operointi Suomessa. Wpd

Finland Oy on osa saksalaista Wpd-konsernia, joka on yksi Euroopan suurimmista tuulivoimatoimijoista. Wpd-konsernilla on pitkä kokemus tuulivoimasta, ja se on ollut aktiivinen toimija tuulivoimassa vuodesta 1996 lähtien. Konsernilla on yli 5 GW asennettua tuulivoimakapasiteettia ja 2400 rakennettua voimalaa.

Wpd Finland Oy:llä on Suomessa tuotantovaiheessa useita maatuulivoimapuistoja, yksi rakenteilla oleva maatuulivoimapuisto sekä hankekehityksessä kahdeksan maatuulivoimapuistoa. Wpd Finland Oy:llä on projektivaiheessa Suurhiekan merituulipuisto Iin kunnassa.

Yhtiön tavoitteena on perustaa Suomen talousvyöhykkeelle Kokkola–Pietarsaaren edustalla suuren mittaluokan sähköntuotantotehon mahdollistava merituulivoimapuisto. Tutkimusalue on valikoitunut muun muassa alueiden olosuhteiden, sijainnin ja tuulisuuden perusteella.

Tutkimusalue:

Hakemuksessa esitetty tutkimusalue sijaitsee Merenkurkun pohjoisosassa noin 30 kilometrin etäisyydellä Pietarsaaresta länteen koostuen kahdesta osa-alueesta, joiden yhteispinta-ala on noin 27 000 hehtaaria. Tutkimusalue sijaitsee kokonaisuudessaan Suomen talousvyöhykkeellä sivuten Suomen aluevesirajaa. Tutkimusalueen syvyydet vaihtelevat noin 23-40 metrin välillä, mutta aivan pohjoisosassa on myös 50 metrin syvyyden alueita. Tutkimusalueella tai sen läheisyydessä ei ole Natura 2000 -verkoston suojelualueita. Hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi merikaapeleilla tuulivoima-alueelta rantaan.

Tutkimusten maantieteellisestä alueesta on esitetty kartta ja koordinaatit liitteessä 2.

Joulukuussa 2020 hyväksytyssä ”Suomen merialuesuunnitelma 2030:ssa” on tunnistettu saman alueen potentiaali energiantuotantoon.

Hakijan tarkoituksena on tutkia teknisesti sekä turvallisuus- ja ympäristönäkökohdiltaan paras mahdollinen sijoituspaikka merituulipuistolle sekä toteuttaa hankkeesta vastaavana ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely) arvioidakseen hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutukset.

Hakijan mukaan olemassa olevan tiedon ja suunnitelmien pohjalta tutkimusaluetta pidetään sopivana merituulivoimapuiston rakentamiselle. Tutkimusten tavoitteena on kerätä lisää tietoa alueen soveltuvuudesta ja merituulivoimapuiston toteuttamisedellytyksistä. Tutkimuksia hyödynnetään erityisesti rakentamisen, asentamisen ja huollon suunnittelussa sekä niiden ympäristövaikutusten arvioinnissa. Tutkimusten suunnittelussa otetaan huomioon meriliikenne, kalastus ja muu merialueen käyttö ja suunnittelu. Mahdollisesti rakennettava merituulipuisto tulitaisiin liittämään Suomen kantaverkkoon.

Hakijan tarkoituksena on tehdä tutkimusluvan nojalla geofysikaalisia ja geoteknisiä tutkimuksia ja selvittää tutkimusalueiden merenpohjan syvyysuhteita sekä pohjan ja sen alapuolisten kerrosten rakennetta. Alukselta suoritettavat tutkimukset sisältäisivät:

Tekniset:

Geofysikaaliset selvitykset

- Viistokaikuluotain selvitykset
- Magnetometriset selvitykset
- Seismiset selvitykset

Geotekniset selvitykset

- CPT-selvitys (Kartion tunkeutumatesti)
- Sedimenttinäytteenotto vibracore menetelmällä

Ympäristö:

- Videotutkimus pohjaolosuhteista
- Pohjanäytteenotto, pohjaeläimet
- Sedimenttitutkimukset
- Kalastotutkimukset
- Vesinäytteet
- Mahdolliset muut viranomaiselle erikseen ilmoitettavat selvitykset

Tarjouskilpailussa valitaan yksi tai useampi sopimuskumppani suorittamaan tutkimukset. Tutkimukset on tarkoitus aloittaa heti, kun lupa niihin saadaan ja lisäksi ilmoitettujen tutkimuskausien meriolosuhteet sen sallivat. Tarkemmat tiedot tutkimusvaiheiden toteuttamisesta ja niiden aikataulusta on tarkoitus toimittaa heti kilpailutuksen jälkeen ennen tutkimuksien aloittamista toimivaltaisille viranomaisille.

Hakijan mukaan lyhytkestoisen tutkimustoiminnan vaikutukset ympäristöön jäävät erittäin vähäisiksi. Toiminnassa ei kajota merenpohjaan ja siksi siihen ei hakijan mukaan koidu haitallisia vaikutuksia. Toiminnan ei odoteta aiheuttavan merkittävää jäätettä. Tutkimusalueen merenpohjan syvyyksissä (noin 20–50 metriä) merenpohjan eliöstön arvioidaan olevan hyvin köyhää. Tutkimuksilla ei arvioida olevan vaikutuksia linnuille, koska työn vaikutukset eivät kohdistu lintuihin muutoin kuin väliaikaisesti saapuvien alusten kautta tutkimusalueelle. Tutkimusalueelle ei sijoitu linnuston monimuotoisuudelle tärkeitä kohteita. Lintuja arvioidaan esiintyvän vähän, koska tutkimusalueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu linnuille suotuisia elinympäristöjä. Hakijan mukaan tutkimuksilla ei arvioida olevan vaikutusta kalastajille, sillä ne suoritetaan pintaluksesta ja tutkimukset ovat lyhytkestoisia.

Hakija on ollut ennen hakemusten jättämistä yhteydessä eri toimivaltaisiin viranomaisiin ja muihin tahoihin merituulivoimapuistohankkeiden osalta ja lähettänyt myös hakemukset tiedoksi viranomaisille.

Hakijan tarkoitus on tehdä tarvittavat ilmoitukset ja raportointi hyvissä ajoin meri- ja rajaturvallisuusviranomaiselle ennen tutkimustöiden aloittamista talousvyöhykkeellä.

3.2 Välitön täytäntöönpano

Jotta tutkimushankkeen vaikutukset vesien käytölle ja luonnolle saataisiin pidettyä mahdollisimman pieninä ja välttämättömät tutkimustoimet suoritettua tehokkaasti, hakija on hakenut päätöksen välitöntä täytäntöönpanoa.

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) on kumottu 1.1.2020 lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Myös uuden lain 808/2019 122 §:n 3 momentin mukaan, kuten kumotun hallintolainkäyttölain 31 §:n mukaan, päätös voidaan panna täytäntöön välittömästi, jos se on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä. Valitusviranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Hakijan mukaan käsillä olevat hankkeet ovat yleisen edun mukaisia. Tutkimuslupahakemuksen tarkoituksena on mahdollistaa tutkimus toimintaan, jolla on merkittävä vaikutus yhteiskunnallisesti tärkeään ilmastoystävällisen, uusiutuvan energiantuotannon lisäämiseen Suomessa. Tutkimuksen kohteena oleva toiminta edistää Suomen hallituksen 2035 hiilineutraaliustavoitetta sekä uusiutuvan energian tavoitetta. Hakijan mukaan päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Tutkimukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne tulisi suorittaa mahdollisimman nopeasti kilpailutuksen jälkeen, jotta tutkimusalue voidaan pitää varattuna. Välittömän täytäntöönpanon myöntämisellä tutkimusluvalla ei ole kielteisiä vaikutuksia kalastukseen, laivaliikenteeseen tai muihin infrastruktuurihankkeisiin Suomen talousvyöhykkeellä. Välitöntä täytäntöönpanoa koskevaa ehtoa on jo käytetty taloudellisen hyödyntämisen hankkeita koskevissa vastaavissa valtioneuvoston tutkimusluvuissa.

Edellä esitetyn perusteella hakija ei näe esteitä välittömän täytäntöönpanon myöntämiselle nyt käsillä olevassa tapauksessa, ja katsoo välittömän täytäntöönpanon myöntämisen olevan yleisen edun mukaista, ja hakijalle hankemielessä taloudellisesti merkityksellistä.

4 Viranomaisten lausunnot hakemusten johdosta ja hakijan selitys annettuihin lausuntoihin (Asian valmistelu)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt hakemuksesta lausuntoa 30.6.2021 liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, ulkoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Energiavirastolta, Geologian tutkimuskeskus GTK:lta, Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta, Luonnonvarakeskus Lukelta, Väylävirastolta, Museovirastolta, pääesikunnalta, rajavartiolaitokselta, Suomen ympäristökeskus SYKE:ltä sekä Fingrid Oyj:ltä.

Hakijan täydennettyä hakemuksiaan, työ- ja elinkeinoministeriö on varannut edellä mainituille tahoille mahdollisuuden lausua hakemusten täydennyksistä ja täydentää aiempia lausuntojaan.

Tutkimusalueen lähellä Suomen talousvyöhykkeellä ei ole yksityisiä omistusoikeuksia tai yksityisten rakentamisoikeuden osalta jo luvitettuja infrastruktuurihankkeita.

Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut hakijalle tilaisuuden lausua selityksensä hakemuksesta ja sen täydennyksestä saatujen lausuntojen johdosta ja hakija on antanut selityksensä lausuntoihin.

Hakija on vastannut annettuihin lausuntoihin yksityiskohtaisesti alla seuraavasti.

Maa- ja metsätalousministeriö on lausunut suhtautuvansa myönteisesti hakijan tutkimuslupahakemuksiin, eikä ministeriö esitä tässä vaiheessa tarkempia ehtoja tai vaatimuksia hakemuksissa kuvattuun selvitystyöhön. Mikäli hakijan hakemuksissa esittämät merenpohjan tutkimuksia koskevat suunnitelmat muuttuisivat olennaisesti esitetyistä hakemuksista, tulee hakijan pyytää lausuntoa uudelleen.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että tutkimusluvan myöntäminen yksittäiselle alueelle ei tarkoita investointi- tai rakentamisoikeuden myöntämistä kyseiselle alueelle, vaan lopullinen merituulivoimapuiston toteuttaja valitaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltavan talousvyöhykettä koskevan toimintamallin mukaisesti. Osana selvitystyötä on olennaista varmistaa, että merituulivoiman rakentaminen tutkittavalle alueelle ei esimerkiksi vaaranna kansallisen puolustuksen tai kauppamerenkulun toimintaedellytyksiä. Ministeriö korostaa myös sitä, että tutkimusten osana tulee selvittää merialueen merkitystä kaupalliselle kalastukselle ja kalakannoille. Merituulivoiman rakentamisen tutkittavalle alueelle ei tule myöskään vaarantaa kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä ja myös vaikutukset vapaa-ajankalastukseen tulee pyrkiä minimoimaan.

Edellä esitetyn, hakijan tutkimuslupahakemuksia koskevien näkemysten lisäksi maa- ja metsätalousministeriö nostaa esiin Metsähallituksen roolin sen hallinnassa olevien Suomen valtion yleisten merialueiden (aluevedet) osalta. Lausuntovaiheessa on ollut valmisteilla huutokauppamenettelyyn pohjautuva merituulivoimaa koskeva toimintamalli, jolla Metsähallitus kilpailuttaisi Metsähallituksen hallinnoimille vesialueille merituulivoimapuistoja toteuttavat hankekehittäjät ja investorit (Talpol puoltanut huutokaupparamallia 8.12.2021). Ministeriön mukaan yritysten taholla on ollut kiinnostusta hankkeisiin merialueilla, jotka sijaitsevat osittain aluevesillä ja osittain talousvyöhykkeellä. Toimintamallien yhteensovittaminen näiden alueiden osalta on erittäin tärkeää.

Hakijalla ei ole huomautettavaa maa- ja metsätalousministeriön lausunnosta.

Puolustusministeriö on ilmoittanut, että puolustushallinnon lausunto tulee pääesikunnalta. Puolustusministeriöllä ei ole pääesikunnan lausuntoon lisättävää ja näin ollen ministeriö ei lausu erikseen asiasta.

Hakijalla ei ole huomautettavaa puolustusministeriön lausunnosta.

Ulkoministeriö on todennut, että sen käsityksen mukaan hakemusten kohteena olevat tutkimukset ovat talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta, joka edellyttää talousvyöhykelain 6 §:n mukaisesti valtioneuvoston suostumusta.

Lisäksi ministeriö kiinnittää huomiota, että hakemusten mukaan erityisesti merituuli-voimahankkeen Laine mukainen tutkimusalue ulottuu tietyiltä osin Suomen talousvyöhykkeen ulkorajalle asti, joka kyseisellä alueella on myös Ruotsin talousvyöhykkeen ulkoraja.

Suomen ja Ruotsin talousvyöhykkeiden raja Perämerellä perustuu vuonna 1972 Suomen ja Ruotsin välillä tehtyyn sopimukseen mannermaajalustan rajan määrittämisestä Perämerellä, Selkämerellä, Ahvenanmerellä ja Itämeren pohjoisimmassa osassa (SopS 7/1973). Ulkoministeriö toteaa, että kyseisessä vuoden 1972 sopimuksessa rajan koordinaattipisteet on määritelty tuolloin käytössä olleen suomalaisen kartastokoordinaattijärjestelmän (KKJ) mukaisesti. Suomen talousvyöhykkeen ulkoraja on sittemmin määritelty WGS84-koordinaattijärjestelmässä valtioneuvoston asetuksessa Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004). Ruotsin talousvyöhykkeen ulkoraja on puolestaan määritelty 1.3.2018 voimaan tulleessa laissa Ruotsin merialueesta ja merivyöhykkeistä (2017:1272).

Vuoden 1972 sopimuksen koordinaattipisteiden muuntamisessa nykyaikaisempaan muotoon ei ulkoministeriön käsityksen mukaan ole eroja hakijan hakemuksissa tarkoitetuilla alueilla, mutta Ruotsi on käyttänyt talousvyöhykkeensä ulkorajan kuvauksessa laskennallisia välipisteitä, joiden johdosta rajankuvaukset eivät ole täysin identtiset. Maiden väliset keskustelut vuoden 1972 sopimuksen uudistamisesta ja keskiviivan täsmentämisestä onkin aloitettu.

Lopuksi ulkoministeriö toteaa, että hakemusten mukaan tutkimukset sisältäisivät myös koeverkkokalastusta. Tältä osin ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että talousvyöhykelain 4 §:n mukaan talousvyöhykkeellä sovelletaan muun muassa mitä kalastuslainsäädännössä sekä Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa säännöksissä sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään. Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia koskevan hallituksen esityksen mukaan kalastuslain säännöksiä sovelletaan esimerkiksi kalantutkimustarkoituksessa tehtävään koepyyntiin. Edellä kuvatun vuoksi koeverkkokalastusten osalta olisi hyvä selvittää myös kalastuslainsäädännön mahdolliset vaikutukset näihin tutkimuksiin.

Hakija on todennut, että Ruotsin lainkäyttövalta ei ulotu Suomen talousvyöhykkeelle eikä Ruotsin talousvyöhyke tai Ruotsin laki kuulu tämän tutkimuslupahakemuksen soveltamisalaan. Tutkimuksissa noudatetaan Suomen lainsäädännön mukaisia talousvyöhykerajoja. Jos Suomi tarkistaa rajaa, noudatetaan tarkistettua linjausta. Hakija on ilmoittanut ottaneensa ulkoministeriöltä neuvottelussa 29.4.2021 saadun tiedon koordinaattijärjestelmien eroavuuden huomioon, siten että tutkimusalueen ja talousvyöhykkeen väliin on jätetty 100 m alue.

Hakijan mukaan EU:n kalastusasetusten ohella myös kalastuslakia sovelletaan Suomen talousvyöhykkeellä. Koekalastus ei ole kalastuslaissa tarkoitettua kaupallista kalastusta eikä muun kuin taloudellisesti hyödynnettävän kalalajin virkistys- tai vapaa-ajankalastusta, joka on sallittu kaikille ETA-kansalaisille. EU:n kalastusasetuksen nojalla jäsenvaltiolla on lähtökohtaisesti yksinomainen kalastusoikeus rannikkovyöhykkeellä, mutta asetuksen mukaan EU-jäsenvaltioista vain Ruotsilla on silakanpyyntioikeus ICES-alueen 31 (alaruudut 18-19) Suomen lainsäädännön alaisuudessa oleville

EU-kalastusvesille. Merilohta ja kilohailia voivat pyytää muutkin Itämeren rantavaltiot ICES-alueilla 22-31.

EU:n kalastussääntelyyn liittyvästä valvonnasta säädetään laissa yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta. EU valvoo kalastusta ja kiintiötä valvonta-asetuksen mukaisesti, mutta hakijan koekalastus ei liity kaupallisen kalastuksen kalastuslisenseihin eikä kalastuslupiin. Tutkimusalue ei ole kalastusalue eikä tutkimus vaikuta kiintiöihin. Kalastuslaissa tarkoitetut kalastusoikeuden haltijat ovat kalastuskiintiön saaneita luonnollisia tai oikeushenkilöitä. Kaupallinen kalasto Suomen luonnonvarana on EY:n asetuksella kiintiöity. Neuvosto säätää vuosittain tiettyjen kalalajien kalastusmahdollisuuksista Itämeren alueella.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueen Kalatalouspalvelut -yksikkö valvoo kalatalousasioita (lupien kalatalousvalvonta, EU:n kalastussääntely, vesienhoidon kalasto jne.) ja se toimii merenhoitosuunnitelmissa ELY-keskusten yhteen sovittavana ELY-keskuksena. Vaikka talousvyöhykkeellä sijaitsevalla vesialueella ei ole omistajaa eikä koekalastus ole kaupallista, virkistys- tms. kalastusta, hakija neuvottelee koekalastuksesta tarvittaessa ELY-keskuksen kanssa. Säännösten tarkoituksena on ollut tehdä ero kaupallisen ja muun kalastuksen kanssa. Koekalastus ei edellytä tutkimuslupaa eikä koekalastuksen perimmäisenä tarkoituksena ole kalantutkimus vaan sijoituspaikan olosuhteiden tutkimus kalasto ja kalavesien tila mukaan luettuna.

Hakijalla ei ole muuta huomautettavaa ulkoministeriön lausunnosta.

Ympäristöministeriö on lausunut, että tutkimusalueet sijoittuvat osittain Suomen merialuesuunnitelmassa merituulivoimalle potentiaalisiksi tunnistetuille alueille. Ympäristöministeriö pitää tätä hyvänä lähtökohtana selvittää alueiden soveltuvuutta edelleen merituulivoimapuistojen perustamiselle. Merialuesuunnitelmassa merituulivoimalle potentiaalisia alueita osoitettaessa on huomioitu muun muassa merenkulun alueet, syvyys, Natura 2000 -alueet ja muut luontoarvot, maisema-arvot sekä maanpuolustuksen tarpeet.

Ympäristöministeriö todennut, että se ei näe estettä kyseisille tutkimuksille Suomen talousvyöhykkeellä. Ministeriö toivoo, että tutkimustulokset saadaan mahdollisuuksien mukaan myös Suomen vedenalaisen luonnon tutkimusohjelmaan VELMU:un käyttöön.

Hakijalla ei ole huomautettavaa ympäristöministeriön lausunnosta.

Geologian tutkimuskeskus GTK on todennut lausunnoissaan, että tutkimukset tulee suorittaa siten, että niiden pohjalta tehdyt voimalat ja niiden infrastruktuurit rajoittavat talousvyöhykkeen myöhempää käyttöä mahdollisimman vähän. GTK:n mukaan uusien voimaloiden yhdessä peittämä alue talousvyöhykkeestä tulisi minimoida, sillä merituulivoimapuistojen alueet Suomen talousvyöhykkeellä tulevat olemaan rajoitetun käytön tai käyttökiellon alaisia alueita uusille infrastruktuurihankkeille. Sama koskee merenpohjan raaka-aineiden hyödyntämistä.

Lisäksi GTK on lausunut, että voimaloiden suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvän geologisen, geoteknisen ja geokemiallisen selvitysaineiston tulisi olla vapaasti saatavilla ja tallennettuna ao. asiantuntijalaitoksen valtakunnallisiin tietokantoihin.

Lopuksi GTK on katsonut, että tutkimusluvan myöntämiselle ei ole talousvyöhykelain mukaisia esteitä, puoltaen sen myöntämistä hakijalle.

Hakijalla ei ole huomautettavaa GTK:n lausunnoista.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on lausunut toimivansa Suomessa alusliikennepalvelulain (623/2005) mukaisena toimivaltaisena viranomaisena, vastaavansa turvallisuusradiotoiminnasta sekä merikartoitusviranomaisena merikarttojen ajantasaisuudesta ja merenkulullisesti merkittävien toimien tiedottamisesta alusliikenteelle. Alusliikennepalvelun ja merikartoituspalveluiden tarkoituksena on alusliikenteen turvallisuuden lisääminen.

Traficomien mukaan yleisen meriturvallisuuden ja sujuvan yhteistoiminnan varmistamiseksi vuoropuhelu hankkeiden vaatimista tiedonvaihdosta ja mahdollisista liikennejärjestelyistä hankkeesta vastaavan sekä Traficomien, Väyläviraston, rajavartiolaitoksen ja Fintrafficin meriliikenteenohjauksen kesken on välttämätöntä. Hankkeiden vaatimista ilmoituksista ja mahdollisista liikennejärjestelyistä hankkeesta vastaavan tulee sopia edellä mainittujen tahojen kanssa hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista.

Lisäksi Traficomien mukaan väylien ja tuulivoimaloiden riittävät etäisyydet sekä väylien lähestymisalueet on huomioitava hankealueiden mahdollisessa jatkosuunnittelussa, sillä suunniteltu Hallan laajennusalue sijoittuu Väyläviraston ylläpitämän kauppamerenkulun pääväylän (Raahe-Oulu-Kemi rannikkoväylä) edustalle ulkomerellä. Samoin suunnitellun Hallan merituulivoimapuistoalueen pohjoisosa sijoittuu Väyläviraston ylläpitämän kauppamerenkulun pääväylän (Oulun edusta - Oulu 1 (Oulun väylä)) välittömään läheisyyteen.

Traficomien mukaan merenkulun turvallisuuden varmistamiseksi väylien tulee olla vapaasti lähestyttävissä sekä väyläalueiden ja tuulivoimaloiden välinen etäisyys tulee olla vähintään 1,5 kilometriä. Mikäli hakijan hankkeet etenevät jatkosuunnitteluun, edellä mainitut asiakohdat on huomioitava hankkeesta vastaavan toimesta joko rajaamalla suunniteltua merituulivoimapuistoaluetta merenkulun turvallisuuden edellyttämällä tavalla tai vaihtoehtoisesti selvitettävä väylien mahdollisia linjausmuutoksia yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Myös Traficom tulee pitää tietoisena hankkeen jatkosuunnittelusta. Traficomien mukaan olisi hyvä, jos jatkossa vastaavissa tutkimuslupahakemuksissa tutkimusalueet esitettäisiin kartoilla, joissa olemassa oleva väylästä olisi esitettyä, jotta kaikille asianosaisille kävisi ilmi hankkeen sijoittuminen merenkulun käyttämille merialueille.

Traficom on lopuksi todennut, että se ei näe oman toiminnan näkökulmasta estettä valtioneuvoston suostumuksen myöntämiselle suunniteltujen hankkeiden tutkimusten suorittamiselle.

Hakijalla ei ole huomautettavaa Traficomien lausunnoista.

Luonnonvarakeskus Luke on lausunut, että sen näkemyksen mukaan tutkimuslupa voidaan myöntää. Kummatkin alueet, joille tutkimuslupaa haetaan, on Suomen merialuesuunnitelmassa tunnistettu osittain hyvin soveltuviksi energiantuotantoon. Kuten hakemuksissa todetaan, ennen rakentamis- ja asentamistöitä toteutetaan ympäristövai-
kutusten arviointimenettely.

Hakijalla ei ole huomautettavaa Luken lausunnoista.

Museovirasto on ilmoittanut kommentoivansa hakemuksia vedenalaisen kulttuuriperinnön huomioimisen osalta. Sillä ei ole huomautettavaa hakijan hakemuksista. Merenpohjan tutkimukselle ei ole estettä.

Museovirasto toteaa toimivansa vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusta vastaavana viranomaisena merenpohjaan vaikuttavien rakennushankkeiden valmistelun yhteydessä. Suomen aluevesillä muinaismuistolaki (295/1963) velvoittaa yleisen rakennushankkeen toteuttajan ottamaan etukäteen selvää siitä, tuleeko hanke koskemaan muinaisjäännöksiä. Avomerialueiden muinaisjäännöksiä ovat sellaiset alusten hylyt ja hyllyn osat, joiden voidaan olettaa olleen uponneena yli sadan vuoden ajan. Muinaismuistolaki velvoittaa myös ilmoittamaan Museovirastolle sellaisen hyllyn löytymisestä, jonka voidaan olettaa olleen uponneena yli sadan vuoden ajan.

Talousvyöhykkeellä muinaismuistolakia ei kuitenkaan sovelleta. Vaikka tutkittavat alueet sijaitsevat talousvyöhykkeellä, Museovirasto pitää tärkeänä, että sille ilmoitetaan mahdollisista tutkimusten aikana havaituista vanhoista hylkylöydöistä. Mikäli tuulipuistohankkeet lähtevät etenemään, on syytä varautua selvittämään hankkeiden vaikutuksia vedenalaiseen kulttuuriperintöön.

Hakija on todennut ilmoittavansa Museovirastolle tutkimusten aikana havaituista uusista vanhojen hylkyjen löydöistä. Hakijalla ei ole tiedossa vanhoja hylkylöytöjä tutkimusalueilla.

Hakijalla ei ole muuta huomautettavaa Museoviraston lausunnoista.

Pääesikunta on ilmoittanut, että puolustusvoimilla ei ole toimivaltaa Suomen talousvyöhykkeelle. Hakemusten mukaisilta alueilta merenpohjan tutkimus ei aiheuta suoraa tai merkittävää haittaa puolustusvoimien tai maanpuolustuksen edulle.

Pääesikunta toteaa, että se toimii lupaviranomaisena aluevalvontalain (AVL) 12 §:n mukaisesti merenpohjan tutkimuksiin Suomen alueella. Mikäli merituulivoimapuistoja tai niihin liittyvää rakentamista suunnitellaan toteutettavan haettujen alueiden lisäksi Suomen alueella, joiden suunnittelu ja rakentaminen edellyttävät AVL:n mukaisia tutkimuksia, tulee näihin hakea tarvittavat tutkimusluvut pääesikunnalta. Tämän lisäksi Suomeen rakennettava tuulivoima edellyttää puolustusvoimien tarkastelua ja lausuntoa, jotta maanpuolustuksen etu saadaan turvattua.

Hakijalla ei ole huomautettavaa pääesikunnan lausunnosta.

Rajavartiolaitos on ilmoittanut, että sillä ei ole lausuttavaa talousvyöhykkeellä suoritettaviin merenpohjatutkimuksiin.

Mikäli hanke etenee tutkimustöiden jälkeen, tulee hankkeen toteuttamisedellytyksiä tarkastella myös pelastustoiminnan edellytysten ja meriturvallisuuden näkökulmista. Hankkeen jatkosta päätettäessä on syytä huomioida merituulivoimapuistojen mahdolliset vaikutukset rajavartiolaitoksen valvonta-, tietoliikenne- ja viestintäverkkoihin ja meripelastuksen VHF-radioverkkoon. Hankkeen mahdollisesti jatkuessa tulee luotettavasti selvittää, että tuulivoimapuistot eivät aiheuta häiriöitä viranomaisten tutka- ja radioverkoille.

Hakija on todennut, että jos hanke etenee, hankkeen toteuttamisedellytyksiä tarkastellaan myös pelastustoiminnan edellytysten ja meriturvallisuuden näkökulmista. YVA- ja lupamenettelyjen edellyttämässä selvityksissä selvitetään merituulivoimapuistojen mahdolliset vaikutukset tai vaikutusten puuttuminen rajavartiolaitoksen valvonta-, tietoliikenne- ja viestintäverkkoihin ja meripelastuksen VHF-radioverkkoon sekä viranomaisten tutka- ja radioverkoille.

Hakijalla ei ole huomautettavaa rajavartiolaitoksen lausunnosta.

Suomen ympäristökeskus SYKE on huomauttanut, että hakemuksessa ei tuoda esille, mitä ympäristötietoja ja aineistoja hakija on hyödyntänyt. SYKE toteaa tuotaneensa vuonna 2020 tutkimuksen merituulivoimatuotannon optimaalisesta sijoittumisesta Suomen merialueille. Tutkimus tarkasteli tuulivoiman sijoittumista ympäristöllisten, taloudellisten ja sosiaalisten muuttujien näkökulmista. Tutkimuksen tulosta hyödynnettiin vuonna 2020 hyväksytyssä Suomen merialuesuunnitelmassa 2030, johon hakijakin viittaa. Hakemuksessa olevat alueet noudattelevat pääosin SYKE:n tutkimuksen alueellisia linjauksia, mutta muista huomioon otetuista näkökohdista hakemus ei anna tarkkaa kuvaa.

SYKE myös huomauttaa, että hakemuksesta ei käy ilmi, missä laajuudessa pohjasedimenttitutkimuksia ja videointeja tehtäisiin. Tarkasteltavat alueet ovat hyvin laajoja mutta hakemus ei erottele kuinka laajalti kyseisiä menetelmiä hyödynnettäisiin, eikä siinä kerrota, kohdennetaanko näytteenotot mahdollisen teknisen suunnitelman pohjalta tarkemmin. Muutama sedimenttinäyte tai videoajo ei välttämättä tuota olennaisia tietoja. SYKE:n mielestä yksittäisiä vesinäytteitä tärkeämpää olisi panostaa pohjatutkimukseen (laji- ja habitaattikartoitukseen; videot, pohjaeläinnäytteet) ja selvittää veden laatu olemassa olevan seuranta- ja kartoitustiedon perusteella.

Lisäksi SYKE lausuu, että tuulivoimalalla voi olla vaikutuksia merilinnuston ruokailualueiden valintaan ja muuttolintujen käyttämiin muuttoreitteihin. Lintujen ruokailualueet ja niiden käyttämät muuttoreitit tulee selvittää osana voimala-alueen suunnittelua. Oikealla sijoittelulla tuulivoimaloiden riskit linnuille voidaan pienentää ja hyvin sijoitetut voimalat eivät lisää merkittävästi lintukuolemien määrää.

Lopuksi SYKE toteaa, että laajan merituulipuiston rakentamisella voi olla myös vaikutuksia meren hydrografiaan riippuen turbiinien perustusten teknisistä ratkaisuista. Näitä tulisi selvittää virtausmallinuksilla, joka ottaa huomioon vallitsevat tyypilliset

tuuliolosuhteet, ja niihin liittyvät virtaustilanteiden vaihtelut, unohtamatta ääritilanteita, sekä tuulivoimapuiston teknisen toteutuksen vaihtoehdot.

Hakija on todennut suorittavansa tässä tutkimusvaiheessa ensimmäisen vaiheen tutkimuksia tutkimusalueilla. Tämän alkuvaiheen tutkimusten tavoitteena ja tarkoituksena on selvittää tutkimusalueiden soveltuvuus talousvyöhykelain edellyttämällä tavalla tuulivoimarakentamiselle huomioiden sekä tekniset- että ympäristönäkökulmat.

Hakijan mukaan merituulivoimahanke vaatii asianmukaiset lainsäädännön määrittelemät luvat ja niihin liittyvät selvitykset ja arvioinnit kunkin toimivaltaisen lupaviranomaisen lakiin perustuvien vaatimusten mukaisesti.

Hakijalla ei ole muuta huomautettavaa SYKE:n lausunnosta.

Väylävirasto on todennut tutustuneensa hakemuksiin ja lisäksi pitänyt erillisen kokouksen tutkimuksista hakijan kanssa. Lausuntonaan Väylävirasto on katsonut, että tutkimukset Suomen talousvyöhykkeellä voidaan toteuttaa esitetyllä tavalla. Tutkimusten yhteydessä tulee varmistaa merenkulun turvallisuus tutkimusalueilla, mikä edellyttää ilmoitus- ja tiedotusmenettelyistä sopimista Fintraffic Meriliikenteenohjaus Oy:n kanssa ennen tutkimusten aloitusta. Tutkimusten aloittamisesta ja päättymisestä tulee ilmoittaa myös Väylävirastolle.

Hakija on ilmoittanut sopivansa ilmoitus- ja tiedotusmenettelyistä esitetyllä tavalla sekä ilmoittavansa tutkimusten aloittamisesta ja päättymisestä Väylävirastolle. Hakijalla ei ole muuta huomautettavaa Väyläviraston lausunnosta.

5 Lainsäädäntö

5.1 YK:n merioikeusyleissopimus

Suomi on ratifioinut YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49–50/1996), joka on saatettu voimaan blankettilailla (524/1996, SopS 49/1996) ja -asetuksella 21.7.1996 (525/1996, SopS 50/1996). Merioikeusyleissopimuksen 57 artikla määrittelee talousvyöhykkeen enintään 200 meripeninkulman levyiseksi mitattuna niistä perusviivoista, joista aluemerren leveys mitataan. Talousvyöhykkeen rajat sellaisten valtioiden välillä, joiden rannikot sijaitsevat vastakkain tai vierekkäin, määritetään sopimuksella (74 artikla).

Suomen talousvyöhyke ei ole Suomen valtion aluetta, vaan kansainvälistä merialuetta, jonka osalta merioikeusyleissopimus määrittelee Suomen ja muiden valtioiden oikeudet. Suomi käyttää talousvyöhykkeellään rantavaltiolle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvaa toimivaltaa. Yleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolla on talousvyöhykkeellään täysivaltaiset oikeudet muun muassa merenpohjan yläpuolisten vesien ja merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen.

Suomella on talousvyöhykkeellään myös merioikeusyleissopimuksen mukainen lainkäyttövalta muun muassa meriympäristön suojelun ja säilyttämisen osalta. Saman yleissopimuksen 58 artiklan mukaan kaikilla sekä ranta- että sisämaavaltioilla on talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaudet, vapaus laskea merenalaisia kaapeleita ja putkistoja sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn meren käyttöön, joka esimerkiksi koskee alusten, ilma-alusten, merenalaisen kaapeleiden ja putkistojen toimintaa, ja joka on sopu- soinnussa tämän yleissopimuksen määräysten kanssa.

Yleissopimuksen 58 artiklan 3 kappaleen mukaan valtioiden tulee ottaa asianmukaisesti huomioon rantavaltioiden oikeudet ja velvollisuudet sekä noudattaa niitä lakeja ja määräyksiä, jotka rantavaltio on hyväksynyt sopimuksen säännösten mukaisesti sekä muita kansainvälisen oikeuden sääntöjä sikäli, kun ne eivät ole ristiriidassa sopimuksen talousvyöhykettä koskevan osan kanssa. Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöä yleissopimuksen 192 artiklan mukaan.

5.2 Laki Suomen talousvyöhykkeestä

Rantavaltiolle kuuluvien talousvyöhykeoikeuksien käyttämisestä säädetään laissa Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004) ja valtioneuvoston asetuksessa Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004). Taloudellisen hyödyntämisen hankkeissa talousvyöhykelain mukainen tutkimuslupa edeltää varsinaista rakentamislupaa. Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltainen viranomaisena talousvyöhykelain mukaisten tutkimus- ja rakentamislupien valmistelussa.

Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa tehdään ero meritieteellisen tutkimuksen ja talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen välillä. Lain 6 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksensa hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja ja tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtäävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Lain perusteluiden (HE 53/2004 vp) mukaan meritieteellisellä tutkimuksella ymmärretään sellaista mereen kohdistuvaa tutkimustoimintaa, jolla pyritään meriympäristöä, sen muutoksia sekä meren, jään ja ilmakehän välistä vuorovaikutusta koskevan tiedon lisäämiseen. Sillä ei esityksen mukaan tarkoitettaisi esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntämistä tai siihen tähtäävää tutkimusta.

Esityksen perustelujen mukaan meritieteellisestä tutkimuksesta ei myöskään olisi kysymys silloin, kun tutkimushanke vaikuttaa suoraan elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämiseen tai siihen tähtäävään tutkimukseen esimerkiksi siten, että tutkimushankkeen tulokset ovat merkityksellisiä elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämisen tai siihen tähtäävän tutkimuksen kannalta. Edelleen lain perustelujen mukaan meritieteelliseksi tutkimukseksi ei myöskään katsottaisi tutkimushanketta, joka sisältää merenpohjan porausta, räjähteiden käyttöä, haitallisten aineiden päästämistä meriympäristöön tai saman lain 7 §:ssä tarkoitettujen tekosaarten, laitteiden tai rakennelmien käyttöä. Perustelujen mukaan edellä kuvatun kaltaisiin hankkeisiin sovellettaisiin lain 6 tai 7 §:n säännöksiä, jotka edellyttävät hankkeelta valtioneuvoston suostumusta.

Talousvyöhykelain perustelujen mukaan talousvyöhykelain 6 §:n mukaiset asiat (ilmoitukset) voitaisiin ratkaista ministeriössä, kun kysymys on meritieteellisestä tutkimuksesta. Kun kysymyksessä on talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimus, asia ratkaistaisiin valtioneuvoston yleisistunnossa työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä.

5.3 Vesilaki sekä kansallista ja kansainvälistä ympäristövaikutusten arviointia koskevat säännökset

Talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävä tutkimuslupa edeltää varsinaista taloudellisen hyödyntämisen rakentamislupaa. Työ- ja elinkeinoministeriö on toimivaltainen viranomaisena myös talousvyöhykelainsäädännön mukaisessa rakentamisluvassa (periaatepäätös) ja ympäristöhallinto (toimivaltainen aluehallintovirasto) puolestaan toimivaltainen viranomaistaho vesilain (587/2011) mukaisessa yksityiskohtaisessa toimenpideluvassa.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017) ja valtioneuvoston asetusta (277/2017) sovelletaan Suomen talousvyöhykkeellä. Lain 3 §:ssä säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

5.4 Välitöntä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö

Hallintopäätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta säänteli yleislakina hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n 2 momentti. Hallintolainkäyttölaki on kumottu 1.1.2020 lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Myös uuden lain 808/2019 122 §:n 3 momentin mukaan hallintopäätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään, tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Säännöksessä kuvattu tilanne on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan päätös ei ole täytäntöönpanokelpoinen ennen kuin sillä on lainvoima. Momentissa kuvattua kahta viimeistä edellytystä voi olla vaikea täysin erottaa toisistaan itsenäisiksi kohdiksi. Ensin mainittu peruste koskee lähinnä päätöstä, joka menettäisi merkityksensä, jos sitä ei panna heti täytäntöön. Jälkimmäisessä ratkaisevaa on yleinen etu. Yleinen etu on käsitteenä hallintoviranomaiselle harkintavaltaa antava yleislauseke. Peruste, että päätös voidaan panna heti täytäntöön päätöksen luonteen sitä vaatiessa, ottaa huomioon myös yksityiset intressit.

6 Valtioneuvoston päätös

6.1 Suostumus Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen

Valtioneuvosto antaa Wpd Finland Oy:lle ehdollisen suostumuksen Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävään tutkimustoimintaan hakemuksessa ja sen täydennyksessä (VN/17444/2021) kuvatulla tavalla. Hakijan, hankkeen toteuttajan tai tämän sijaan tulleen seuraajan on noudatettava kohdassa 6.2 määrättyjä ehtoja.

Valtioneuvoston suostumus on voimassa tämän päätöksen antamisesta lukien 30.11.2023 asti.

Tämä päätös on täytäntöön pantavissa muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomaisen toisin määrää.

6.2 Ehdot

1. Tutkimushanke on toteutettava varovaisuusperiaatetta noudattaen ja ottaen erityisesti huomioon Itämeren (Merenkurkku ja Selkämeri) herkkyys ja haavoittuvuus sekä meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset, ja luvan saajan on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimiin tutkimushankkeesta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi;
2. Valtioneuvoston tämä suostumus Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtääviin tutkimuksiin yksittäisellä tutkimusalueella ei vielä tarkoita investointi- tai rakentamisoikeuden myöntämistä tutkimusluvan saajalle eikä anna tälle etusijaa taloudelliseen hyödyntämiseen tähtääviin tutkimuksiin tai mahdolliseen tulevaan rakentamislupaan kyseiselle tutkimusalueelle;
3. Talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävät tutkimukset on toteutettava ottaen huomioon Suomen talousvyöhykkeen kansainvälisoikeudellinen luonne ja talousvyöhykkeellä jo olemassa olevat yhteiskunnan keskeiset toiminnot sekä Suomen talousvyöhykkeellä mahdollisesti olevat taloudellisen hyödyntämisen tai meritieteellisen tutkimuksen hankkeet, hankkeiden käyttö ja näiden omistajien hankkeisiin liittyvät oikeudet;
4. Luvan saajan on Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävissä tutkimuksissa pyrittävä löytämään suunnitellulle hankkeelleen sellainen teknisesti, toiminnallisesti ja ympäristöllisesti tarkoituksenmukainen sijoitus- ja toteutusvaihtoehto, että talousvyöhykkeellä jo olemassa olevat yhteiskunnan keskeiset toiminnot ja talousvyöhykkeen mahdollinen myöhempi taloudellinen hyödyntäminen tai meritieteellinen tutkimus mahdollisimman vähäisessä määrin vaikeutuvat;
5. Luvan saajan on etukäteen ja riittävän ajoissa, kuitenkin viimeistään 14 päivää ennen tutkimusalueen saapumista Suomen talousvyöhykkeelle, otettava tutkimustoimintaan sekä meri- ja rajaturvallisuuteen liittyen yhteyttä Länsi-Suomen merivartiostoon, liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin, Väylävirastoon ja toimivaltaiseen VTS-keskukseen;
6. Tutkimusalueen saapuessa Suomeen aluksen tulee osallistua alusliikennepalveluun siten kuin alusliikennepalvelulaissa (623/2005) säädetään;
7. Luvan saajan on noudatettava kansainvälisiä meriteiden sääntöjä International Regulations for Preventing Collisions at Sea 1972 (COLREG);
8. Luvan saajan on noudatettava Suomen maahantulomääräyksiä. Erityisesti tulee ottaa huomioon, että valtion aluksiksi luokiteltavat alukset tarvitsevat Suomen pääesikunnan myöntämän alusluvan Suomen aluevesille tuloon;
9. Luvan saajan on ilmoitettava tämän luvan mukaisten tutkimustöiden valmistumisesta Suomen talousvyöhykkeellä välittömästi kirjallisesti työ- ja elinkeinoministeriölle ja Väylävirastolle. Lisäksi luvan nojalla syntynyt keskeinen tutkimus- ja havaintoaineisto on toimitettava sovitusti työ- ja elinkeinoministeriölle välittömästi tulosten valmistuttua. Suomen viranomaisten edustajilla tulee olla pyynnöstään mahdollisuus tutkimusalueille pääsyyn;

10. Luvan saajan on korvattava tämän päätöksen valmistelusta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset toimivaltaiselle lupaviranomaiselle valtion maksuperustelain (150/1992) periaatteiden mukaisesti;

11. Valtioneuvoston suostumus ei sisällä oikeutta muihin kuin tämän tutkimusluvan myöntämisen pohjana olevissa hakemuksissa kuvattuihin tutkimustoimenpiteisiin Suomen talousvyöhykkeellä;

12. Lisäksi luvan saajan on noudatettava mitä muualla lainsäädännössä tai kansainvälisissä sopimuksissa säädetään tai määrätään.

Vähäiset, tutkimusteknisistä syistä välttämättömät muutokset tutkimusten toteuttamisessa ovat sallittuja työ- ja elinkeinoministeriön ja muun toimivaltaisen viranomaisen suostumuksella.

7 Perustelut

7.1 Valtioneuvoston suostumus

Hakemuksessa on kuvattu riittävällä tavalla hakijan tiedot, tutkimustoiminnan luonne ja tarkoitus, käytettävät menetelmät ja välineet, tutkimusaika- ja vaihetiedot sekä maantieteellinen hankealue, jolla tutkimustoimintaa tulnaisiin harjoittamaan.

Wpd-konserni on ollut aktiivinen merituulivoimassa vuodesta 2000 lähtien ja se on tällä hetkellä yksi Euroopan johtavista merituulivoiman hankekehittäjistä. Wpd-konsernilla on useita rakennettuja tai rakenteilla olevia merituulivoimapuistoja, joiden yhteiskapasiteetti on noin 1 100 MW ja investoinnin suuruusluokka yli 6 miljardia euroa. Konsernilla on tällä hetkellä hankesuunnittelussa merituulivoimaa yhteensä 7 400 MW, jotka sijoittuvat Saksaan, Ruotsiin, Ranskaan, Suomeen, Taiwaniin, Etelä-Koreaan ja Japaniin. Wpd Finland Oy on osa saksalaista Wpd-konsernia.

Päätöksen oikeudellinen perusta on Suomen talousvyöhykelainsäädännössä ja kansainvälisessä YK:n merioikeusyleissopimuksessa. Talousvyöhyke ei kuulu Suomen valtion alueeseen, vaan on YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaan kansainvälistä merialuetta.

Suomella on talousvyöhykkeellään YK:n merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan mukaisesti yksinoikeus niin vesialueen kuin merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen samoin kuin muuhunkin talousvyöhykealueen taloudelliseen tutkimiseen ja hyödyntämiseen. Suomella on myös lainkäyttövalta talousvyöhykealueella harjoitettavan meritieteellisen tutkimuksen sekä tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamisen ja käytön osalta samoin kuin meriympäristön suojeluun ja säilyttämiseen.

Muilta osin talousvyöhykkeellä ovat voimassa aavan meren vapauksiin kuuluvat vapaudet kuten merenkulun ja ylilennon vapaus. Tätä mahdollisuutta on käytetty hyväksi Suomen talousvyöhykkeellä suomalaisten ja muidenkin yhteisöjen toimesta. Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 §:n nojalla on annettu suostumus joihinkin talousvyöhykkeelle sijoittuviin infrastruktuurihankkeisiin, mutta toistaiseksi yksikään niistä ei liity merituulivoimaan. Kaikilla valtioilla on velvollisuus suojella ja säilyttää meriympäristöltään herkkää aluetta.

Tuulivoima on tuulen eli ilman virtauksen liike-energian muuntamista tuuliturbiineilla sähköksi. Se on uusiutuvaa energiaa ja pohjimmiltaan peräisin auringon säteilyenergiasta. Käynnistyäkseen voimala tarvitsee vähintään 3 m/s tuulennopeutta. Parhaita paikkoja tuulivoimaloille ovat merten rannikot, merialueet, aukeat mereen rajoittuvat pellot, tai suurten mäkien tai vuorten rinteet, joilla tuulen keskinopeus on 5,5-7,5 m/s.

Tuulivoiman teknologinen kehitys on ollut viime vuosina voimakasta, ja Suomeen rakennetaan tällä hetkellä markkinaehtoisesti huomattavia määriä maatuulivoimaa. Merituulivoiman rakentaminen markkinaehtoisesti ei ole ollut toistaiseksi Suomessa kannattavaa, mutta kannattavuuden odotetaan parantuvan lähivuosina muun muassa teknologiakehityksen ansiosta. Merituulivoiman toteutukseen liittyviä haasteita ovat muun muassa vaativat jääolosuhteet sekä merelle rakentamisen korkeammat investointikustannukset.

Vaikka merituulivoimaloita on Suomessa toistaiseksi suunnitteilla vähän verrattuna maalle sijoitettuihin tuulipuistoihin, on merialueilla nykyistä suuremmat mahdollisuudet tuulivoiman tuotantoon tulevaisuudessa. Tuuliolosuhteet ovat merellä paremmat ja offshore-ratkaisu mahdollistaa suuren mittakaavan tuulipuistojen rakentamisen. Toimijoiden kiinnostus Suomen merialueita kohtaan on siksi kasvanut. Suurin osa merialueita koskevista tuulivoiman rakennushankkeista on toistaiseksi suunniteltu matalille rannikkovesille mutta tuulivoiman hyödyntämistä myös kauempana rannikosta valtion vesialueiden ohella myös Suomen talousvyöhykkeelle suunnitellaan.

Uusia tuulivoimahankkeita tarvitaan Suomen ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen pian sen jälkeen, ja tuulivoiman ja muun uusiutuvan energian rooli energialähteenä on siksi kasvamassa merkittävästi. Tuulivoiman varsinainen tuulivoimalan toiminta on polttoainevapaata eikä siitä synny päästöjä. Suurin osa tuulivoimalan osista voidaan uusiokäyttää. Puhdasta sähköä teollisuuden ja koko yhteiskunnan tarpeisiin tarvitaan runsaasti tulevina vuosikymmeninä. Myös Euroopan unioni on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita jäsenmaiden merituulivoimakapasiteetin kehitykselle.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 8.12.2021 esitystä huutokauppamalliksi, jota on tarkoitus soveltaa Metsähallituksen hallinnassa olevien yleisten valtion vesialueiden vuokraamisessa yrityksille merituulivoiman hankekehitykseen ja -rakentamiseen. Esityksellä pyritään vauhdittamaan merituulivoiman markkinaehtoista kehitystä. Huutokauppamalli ei koske Ahvenanmaan maakuntaa, eikä aluevesien ulkopuolelle sijoitettavia merituulivoimahankkeita Suomen talousvyöhykkeellä.

7.2 Tutkimustoiminta ja -alueet

Valtioneuvoston päätös koskee hakemustietojen mukaista, taloudelliseen hyödyntämiseen liittyvää ja sitä edeltävää tutkimustoimintaa Suomen talousvyöhykkeellä ja yksinomaan sitä. Hakemuksen kohteena olevien tutkimusten tarkoituksena on löytää teknisesti, taloudellisesti, toiminnallisesti ja ympäristöllisesti parhaimmat ratkaisut uuden merituulivoimapuiston sijoittamiseksi.

Tutkimusalue Suomen talousvyöhykkeellä koordinaatteineen ilmenee liitteenä 2 olevasta kartasta. Tutkimusten avulla saadaan myöhemmän hankesuunnittelun ja YVA-menettelyn kannalta tarkempaa merellistä tutkimustietoa hankealueen lopulliseksi määrittämiseksi.

Suomen merialuesuunnitelma 2030 on hyväksytty 15.12.2020. Sillä Suomen merialueelle on laadittu ensimmäistä kertaa merialuesuunnitelma maakuntaliittojen sekä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa laajassa yhteistyöprosessissa. Merialuesuunnitelmat tehdään jokaisessa merellisessä EU-maassa. Merialuesuunnittelu perustuu EU:n merialuesuunnitteludirektiiviin (2014/89/EU). Suomessa siitä säännellään maankäyttö- ja rakennuslaissa (482/2016).

Merialuesuunnitelma on sekä aluevedet että talousvyöhykkeen sisältävä kartallinen esitys, jossa tunnistetaan yleispiirteisesti esimerkiksi merkittäviä ja potentiaalisia vedenalaisten luonto- ja kulttuuriarvojen, energiantuotannon, kalastuksen, vesiviljelyn, merenkulun ja matkailun alueita. Tavoitteena on sovittaa yhteen eri toimialojen tarpeita ja näin edesauttaa merellisten elinkeinojen harjoittamista ja meriympäristön tilaa. Merialuesuunnitelmalla ei ole suoria oikeusvaikutuksia ja se on yleispiirteisenä suunta-antava.

Tutkimusalue sijoittuu osittain Suomen merialuesuunnitelma 2030:ssa merituulivoimalle potentiaalisiksi tunnistetuille alueille, mitä voidaan pitää hyvänä lähtökohtana selvittää alueen soveltuvuutta merituulivoimapuiston perustamiselle. Merialuesuunnitelmassa merituulivoimalle potentiaalisia alueita osoitettaessa on otettu huomioon muun muassa merenkulun alueet, syvyys, Natura 2000 -alueet ja muut luontoarvot, maisema-arvot sekä maanpuolustuksen tarpeet. Merialuesuunnitelmassa on jo otettu yleispiirteisesti kantaa, että hakijan esittämälle tutkimusalueelle on mahdollista suunnitella energiantuotantoa ja merituulivoimaa.

Hakijan tarkoituksena on tehdä alukselta suoritettavia, tutkimushankkeiden yhteydessä normaaleja geofysikaalisia ja geoteknisiä tutkimuksia ja selvittää tutkimusalueiden merenpohjan syvyysuhteita sekä pohjan ja sen alapuolisten kerrosten rakennetta.

Tutkimusten vaikutukset meriympäristöön jäävät hyvin paikallisiksi ja vähäisiksi. Hakija on ollut ennen hakemusten vireille saattamista yhteydessä eri toimivaltaisiin viranomaisiin. Tähän liittyen tutkimusten suunnittelussa on otettu huomioon meriliikenteen, sotilaallisen puolustuksen ja rajaturvallisuuden, kalastuksen sekä muun merialueen käytön ja suunnittelun tekijöitä ennen varsinaista YVA-menettelyä.

Työ- ja elinkeinoministeriön saamissa lausunnoissa hakijan hakemukseen ei ole vastustettu hakijan tutkimusten suorittamista ilmoitetulla merialueella.

7.3 Ehdollisuus

Saatujen lausuntojen ja muiden edellä mainittujen seikkojen perusteella ei voida katsoa olevan estettä myöntää haettua valtioneuvoston suostumusta ehdollisena siten, että se on voimassa pyydetysti 30.11.2023 asti tutkimusluvan antamispäivästä lukien.

Valtioneuvoston kanta tutkimuslupa- ja tässä vaiheessa ei vielä ota kantaa tai anna hakijalle etusijaa mahdolliseen tulevaan rakentamislupa- ja. Valtioneuvoston suostumus Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen tähtääviin tutkimuksiin yksittäisellä tutkimusalueella ei vielä tarkoita investointi- tai rakentamisoikeuden myöntämistä tutkimusluvan saajalle eikä anna tälle etusijaa taloudelliseen hyödyntämiseen tähtääviin tutkimuksiin tai mahdolliseen tulevaan rakentamislupa- ja kyseiselle tutkimusalueelle;

Työ- ja elinkeinoministeriössä on ollut vireillä myös OX2 Finland Oy:n hakemus (VN/12504/2021, 3.5.2021), jolla on pyydetty valtioneuvoston suostumusta tutkimusten suorittamiseksi suunnitteilla olevan uuden merituulivoimapuiston suunnitellulla alueella Suomen talousvyöhykkeellä. Haettu tutkimusalue on merialuesuunnittelun johdosta sama kuin Wpd Finland Oy:n hakema tutkimusalue. Valtioneuvosto on antanut tutkimusluvan OX2 Finland Oy:lle 13.1.2022. Jo saatujen lausuntojen tai muuten ei ole olemassa tekijöitä, jotka estäisivät valtioneuvostoa myöntämästä kahta erillistä, ajallisesti rajattua tutkimuslupaa samalle talousvyöhykkeen alueelle. Tutkimuskustannukset ovat yhtiöille vielä marginaalisia verrattuna mahdolliseen varsinaiseen investointiin. Koska samalla merialueella voi olla vain yhden yhtiön tuulivoimapuisto, päätös lopullisesta merituulivoimapuiston toteuttajatahosta tutkimusalueen osalta tehdään myöhemmin talousvyöhykeluvituksen prosessissa.

Valtioneuvosto korostaa, että Itämeren (Merenkurkku ja Selkämeri) herkkyys ja haavoittuvuus, talousvyöhykkeen kansainvälisoikeudellinen asema, meri- ja ympäristöturvallisuuden asettamat vaatimukset, maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, merenkulun, meriteollisuuden, muun energiantuotannon, kaivannaistoiminnan, matkailun, kalastuksen ja virkistystoiminnan tarpeet ja toimintaedellytykset, sekä jo olemassa olevat muut hankkeet oikeuksineen ja muu merialueen käyttö on otettava kaikessa taloudellisen hyödyntämisen hankkeen toteutukseen tähtäävässä suunnittelussa ja tutkimustoiminnassa huomioon. Luvan saajan on myös noudatettava yleistä varovaisuusperiaatetta toimissaan vahinkojen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi.

Luvan saajan on tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa otettava huomioon, että mahdollinen tuleva rakentamishanke tulee toteuttaa siten, että se ei estä mahdollisia myöhempiä Suomen talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen tai meritieteellisen tutkimuksen hankkeita. Samalla tulee pyrkiä löytämään sellainen suunnitellulle hankkeelle sellainen teknisesti, toiminnallisesti ja ympäristöllisesti tarkoituksenmukainen sijoitus- ja toteutusvaihtoehto, että mahdollinen myöhempi Suomen talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntäminen tai meritieteellinen tutkimus mahdollisimman vähäisessä määrin vaikeutuu.

Tutkittavan alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon teknisen ja taloudellisen toteuttamisen vaatimusten lisäksi myös ympäristönäkökohdat, erityisesti meriympäristön ja merenalaisen luonnon monimuotoisuus ja suojeluarvot sekä merialueen kestävä kehittäminen. Luvan saajan on etukäteen ja riittävän ajoissa, kuitenkin viimeistään 14 päivää ennen tutkimusalueen saapumista Suomen talousvyöhykkeelle, otettava tutkimustoimintaan sekä meri- ja rajaturvallisuuteen liittyen yhteyttä Länsi-Suomen merivartiostoon, liikenne- ja viestintävirasto Traficomiin, Väylävirastoon ja toimivaltai-

seen VTS-keskukseen. Luvan nojalla syntynyt tutkimus- ja havaintoaineisto on tarkoituksenmukaista saattaa muidenkin viranomaisten tietoon. Tutkimus- ja hanketiedot voivat sisältää myös julkisuuslain nojalla salassa pidettävää tietoa.

7.4 Välitön täytäntöönpano

Hakija on pyytänyt, että tutkimuslupaa koskeva päätös määrätään välittömästi täytäntöön pantavaksi.

Arvio siitä, voidaanko hakijan esittämään vaatimukseen välittömästi täytäntöönpanosta myöntyä, ratkeaa arvioinnissa, jossa punnitaan yleisen edun vaatimia seikkoja kolmansien osapuolten oikeuksien menetyksiin tai vaarantumiseen. Merkittävää on, että päätöksen lainvoimaisuus täytäntöönpanon edellytyksenä on pääsääntö, ja tästä poikkeaminen edellyttää erityisiä perusteita. Keskeistä asiassa on arvioida yleistä etua suhteessa yksityiseen etuun. Ottaen huomioon välittömän täytäntöönpanon koskeva lainsäädäntö, sitä koskeva lainvalmisteluaineisto sekä oikeuskirjallisuus, on olennaista ratkaista, onko olemassa sellaisia seikkoja, joiden valossa täytäntöönpanoa ei voitaisi yleisen edun vuoksi lykätä.

Hakija on hakenut täytäntöönpanomääräystä, koska sillä on hakijalle tosiasiallista merkitystä hankkeessa. Kilpailutuksella hankittavalla, ulkopuolisella erikoiskalustolla tehtävät tutkimukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne tulisi suorittaa mahdollisimman nopeasti kilpailutuksen jälkeen, jotta muun muassa tutkimusalus voidaan pitää varattuna. Ensimmäinen tutkimuskausi on ehdotettu alkavaksi 1.3.2022. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty kantoja, joiden mukaan kysymys voi olla esimerkiksi luvan myöntämisestä johonkin toimenpiteeseen, jonka tulee tapahtua määrättyä aikana.

Hakija vastaa aina ensisijaisesti taloudellisen hyödyntämisen hankkeen aikataulullisista ja taloudellisista riskeistä sekä siitä, mille merialueen osalle (talousvyöhyke vai valtion aluevedet) hanketta suunnitellaan. Merituulivoimapuistoille potentiaalisia alueita on niiden luonteen ja laajuuden vuoksi rajattu määrä. Myös valtion vesialueiden käyttöpolitiikka vaikuttaa tähän suunnitteluun.

EU:n komission arvion mukaan EU:n ilmastotavoitteiden saavuttaminen tulee edellyttämään 3 500 miljardin euron edestä investointeja koko EU:n alueella. Energiamurros ja puhdas siirtymä edellyttävät suuria panostuksia. Suuren mittakaavan investoinneista myös kilpaillaan kansainvälisesti eri valtioiden kesken. Vihreän siirtymän investointijuna voi ajaa Suomen ohikin. Suomen on oltava tässä houkutteleva, kiinnostava ja ennakoitava, Euroopan paras investointiympäristö. Suomen ilmasto- ja energiastrategia painottaa muun muassa päästötöntä energiaa, merituulivoiman edistämistä ja teollisia investointeja. Sääntelyn sekä luvitus- ja muutoksenhakumenettelyjen tulee tukea eikä jarrutaa kustannustehokkaita, päästöjä vähentäviä investointeja. Luvituksen sujuvoittaminen on ilmainen tapa saada yksityisiä investointeja ja työpaikkoja tukemaan vihreää siirtymää ja uusteollistamista.

Hakijan tutkimusalue sijoittuu osittain Suomen merialuesuunnitelma 2030:ssa merituulivoimalle potentiaalisiksi tunnistetuille alueille. Tutkimusalueen osalta työ- ja elinkeinoministeriössä on ollut vireillä ja lupavalmistelussa myös toisen yhtiön tutkimuslupahakemus, jolle valtioneuvosto on myös antanut tutkimusluvan 13.1.2022.

Tässä tapauksessa Suomen talousvyöhykkeellä ei ole olemassa yksityisiä omistusoikeuksia tai voimassa muita sellaisia oikeuksia, jotka estäisivät valtioneuvoston suostumuksen välittömän täytäntöönpanon. Työ- ja elinkeinoministeriön saamista lausunnoissa hakijan hakemuksiin ei ole vastustettu tutkimuslupapäätöksen välitöntä täytäntöönpanoa. Lisäksi jo saatujen lausuntojen (molemmat hakijat) tai muuten ei ole olemassa tekijöitä, jotka estäisivät valtioneuvostoa myöntämästä kahta erillistä, ajallisesti rajattua tutkimuslupaoikeutta samalle talousvyöhykkeen alueelle ja samankaltaiselle tutkimuskaudelle.

Alukselta suoritettavat tutkimukset aiheuttavat hetkellisiä, paikallisia ja vähäisiä vaikutuksia. Tutkimustuloksia voidaan käyttää yleisemminkin hyödyksi ja tietoja voidaan hyödyntää vedenalaisen rakentamisen suunnittelussa sekä muissakin yhteyksissä.

Tutkimusluvassa kysymys on varsinaista rakentamislupaa edeltävästä toimenpidevaiheesta. Talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen hanke tarvitsee toteutuakseen tutkimusluvan lisäksi myös sekä valtioneuvoston yleisistunnon suostumuksen, että vesilain mukaisen yksityiskohtaisemman toimivaltaisen aluehallintoviraston vesitalousluvan. Myös YVA-menettely on oltava läpikäytynä. Päätöksen välittömällä täytäntöönpanolla ei talousvyöhykkeen tutkimusluvan tapauksessa ole negatiivista vaikutusta kenenkään oikeuksiin. Hankkeen kokonaistoteutumiseen välittömän täytäntöönpanon ehdolla tuskin on olennaisia vaikutuksia mutta sillä on merkitystä hakijalle.

Välittömän täytäntöönpanon ehtoa on jo aiemmin käytetty perustellusti taloudellisen hyödyntämisen hankkeita koskevissa valtioneuvoston tutkimus- ja rakentamisluvissa. Niiden nojalla suoritettavat tutkimukset eivät ole aiheuttaneet välittömän täytäntöönpanon arvioinnin kannalta olennaisia häiriöitä talousvyöhykkeen ympäristölle eivätkä talousvyöhykkeellä tapahtuvalle kalastukselle, meriliikenteelle tai muulle toiminnalle.

Edellä todetun perusteella tutkimuslupaa koskevan päätöksen välittömälle täytäntöönpanolle ei ole estettä.

8 Sovelletut lainkohdat

YK:n merioikeusyleissopimus (SopS 49–50/1996)

Yleissopimus kansainvälisistä säännöistä yhteen törmäämisen ehkäisemiseksi merellä (SopS 30/1977)

Aluevalvontalaki (755/2000)

Alusliikennepalvelulaki (623/2005)

Hallintolaki (434/2003)

Laki eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta (145/1965)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004)

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Merilaki (647/1994)

Muinaismuistolaki (295/1963)
Vahingonkorvauslaki (412/1974)
Vesilaki (587/2011)

Valtioneuvoston asetus Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004)
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)
Valtioneuvoston ohjesääntö (262/2003)

9 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta päätöksen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti. Päätös on pantavissa välittömästi täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Allekirjoitukset

Liitteet   Kartta
                  Valitusosoitus